

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

**Završni Izvještaj o realizovanim aktivnostima na projektu učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo
Osaka 2025**

decembar 2025. godine

Svjetska izložba Expo Osaka 2025 održala se u periodu od 13. aprila do 13. oktobra 2025. godine pod krovnom temom **"Dizajniranje budućeg društva za naše živote"**, sa preko 160 država i međunarodnih organizacija koje su učestvovala.

Koncept učešća Crne Gore fokusirao se na podtemi **"Povezivanje života"**, a kroz ovu podtemu **Crna Gora je predstavila vrijednosti suživota, međusobnog razumijevanja i očuvanja različitosti, kao i doprinos globalnim ciljevima u stvaranju održivog, inkluzivnog i harmoničnog globalnog društva.** Kroz ovu tematsku postavku, a pod nazivom izložbe **"Slaveći zajedništvo"**, Crna Gora uspješno je predstavila svoj kulturni i prirodni identitet, kao i turističke i investicione potencijale. Slogan je inspirisan crnogorskom topografijom, koloritom i bogatstvom jadranske obale sa ciljem da izložba paviljona simbolizuje suživot različitosti i harmoniju prirode i čovjeka.

Tokom trajanja Svjetske izložbe Expo 2025, Paviljon Crne Gore je posjetilo 1,057,874 posjetilaca. Ovaj podatak pokazuje visok stepen prepoznatljivosti i privlačnosti naše postavke u širem kontekstu cjelokupne izložbene ponude. Prema dnevnim evidencijama, najveći broj posjetilaca činili su Japanci, tj. oko 85–90% ukupnog broja posjetilaca, što potvrđuje uspješan prodor crnogorske prezentacije na japanskom tržištu. Od stranih posjetilaca, najbrojniji su bili gosti iz susjednih država: Koreje, Kine i Tajlanda. Kad su u pitanju posjetioci iz Evrope, najviše posjetioca je bilo iz Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, Njemačke, Italije i Rusije. Značajan broj posjetilaca je bio iz SAD-a, za njima su posjetioci iz Kanade i Australije.

Učešće Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo Osaka 2025 zvanično je potvrđeno 2. juna 2022. godine, dok je na sjednici održanoj 28. jula 2022. godine, **Vlada Crne Gore donijela odluku o imenovanju princa Nikole Petrovića Njegoša za generalnog komesara Paviljona Crne Gore.**

U svrhu pripreme učešća Crne Gore na ovoj globalno važnoj izložbi, Vlada Crne Gore je, na sjednici 28. decembra 2022. godine, donijela Odluku o obrazovanju **Organizacionog odbora** za učešće Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka. Odlukom je utvrđen sastav, zadaci i način rada, sa ciljem efikasne koordinacije svih aktivnosti u vezi sa pripremom i realizacijom učešća Crne Gore na Expo Osaka 2025.

Međunarodni konkurs za koncept i sadržaj postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore sproveden je u periodu od 14. maja do 27. juna 2024. godine, sa ciljem izbora najkvalitetnijeg idejnog rješenja. Nadalje, na osnovu odobrene projektne dokumentacije u skladu sa važećim propisima i standardima organizatora izložbe, **Ministarstvo ekonomskog razvoja Crne Gore je tokom oktobra 2024. godine pokrenulo otvoreni postupak javne nabavke radova po principu „ključ u ruke“, za potrebe realizacije postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka.** Predmet nabavke obuhvatao je izvođenje svih radova na adaptaciji i opremanju Paviljona u skladu sa odobrenim idejnim rješenjem, kao i važećim zakonskim regulativama Japana i pravilima Expo organizatora.

U okviru priprema za učešće Crne Gore na Expo 2025 Osaka, sprovedena je sistematizacija radnih mjesta u skladu sa planiranim aktivnostima i operativnim potrebama Paviljona. Definirane su ključne pozicije neophodne za funkcionisanje Paviljona tokom trajanja izložbe, a javni poziv za angažovanje za rad u Paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka bio je objavljen 22. januara 2025. godine. Nakon razmatranja pristiglih prijava, sproveden je proces selekcije, nakon čega je angažovano ukupno 21 lice za rad u Paviljonu i 5 projektnih menadžera tokom trajanja izložbe. Izabrani kandidati prošli su kroz program obuke koji je obuhvatio upoznavanje sa japanskom kulturom i japanskim jezikom u organizaciji sa JICA, kao i upoznavanje sa konceptom i sadržajem Paviljona.

Paviljon je zvanično otvoren 13. aprila 2025. godine, od strane potpredsjednika Vlade za vanjske i evropske poslove dr Filipa Ivanovića. Delegaciju Vlade Crne Gore činili su i ministri prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Slaven Radunović i ministarka turizma Simonida Kordić. Delegacija je posebno istakla značaj svečanog otvaranja nacionalnog paviljona Crne Gore, ističući spajanje tradicije i modernog te otvorenost zemlje za razvoj i saradnju. Tokom posjete ostvareni su brojni bilateralni susreti, uspostavljeni kontakti i Crna Gora je predstavljena kao pouzdan partner u oblastima održivog razvoja, energije, turizma i investicija.

Proslava Nacionalnog dana Crne Gore na Expo Osaka 2025 kao najznačajnijeg događaja tokom trajanja izložbe obilježena je 26.5.2025. godine posjetom delegacije Vlade Crne Gore koja je bila predvođena predsjednikom Vlade Crne Gore Miloškom Spajićem. Proslava Nacionalnog dana obilježena je nastupom soprano umjetnice Tamare Rađenović, čiji je performans privukao veliko interesovanje japanske javnosti. Predsjednik Vlade, g-din Spajić otvorio je i **Poslovni forum između crnogorskih i japanskih privrednika u Osaki**, u organizaciji Japanske agencije za promociju trgovine (JETRO) i Privredne komore Crne Gore. Forum je ocijenjen kao važan korak za jačanje ekonomske saradnje, investicija i razmjene iskustava između kompanija obje zemlje. Događaj je bio praćen nastupom svjetski priznatog gitariste Miloša Karadaglića, čime je umjetnički segment simbolično zaokružio prezentaciju Crne Gore u Osaki.

Ukupno, učešće Crne Gore na Expo Osaka 2025 ocijenjeno je strateški važnim za brendiranje Crne Gore, uspostavljanje novih poslovnih kontakata, privlačenje stranih direktnih investicija i povećanje broja turista iz Japana i ostalih zemalja učesnica.

Takođe, u zajedničkom prostoru Commons-C 21. jula održan je **Dan sporta** tokom kojeg je Crna Gora zajedno sa ostalim državama prezentovala sportska dostignuća i rezultate. Za tu priliku emitovan je poseban film koji je pripremila Služba za odnose s javnošću Vlade Crne Gore. U saradnji sa Fudbalskim savezom Crne Gore i Odbojkaškim savezom Crne Gore prezentovani su i dresovi nacionalnih reprezentacija. Od 5. do 7. avgusta 2025. godine Paviljon Crne Gore realizovao je i razmjenu informatora sa Paviljonom Saudijske Arabije koja će biti domaćin Expo 2030. godine. Takođe, 9. avgusta 2025. godine u prostoru Commons C priređena je svečanost povodom obilježavanja 2 miliona posjetilaca. Uz bogat kulturno zabavni program sve zemlje su posjetiocima predstavile promotivne video zapise. Za ove potrebe video je pripremila Služba za odnose s javnošću Vlade Crne Gore. Dodatno, 20. avgusta 2025. godine, Crna Gora je uz Urugvaj, Slovačku, Sloveniju, Hrvatsku i San Marino bila domaćin **Sajma vina** koji je ugostio brojne zvaničnike iz preko 180 zemalja učesnica.

Njeno kraljevsko visočanstvo Princeza Takmado posjetila je paviljon Crne Gore 25. avgusta 2025. godine, a tokom posjete princeza je pohvalila koncept crnogorskog paviljona i ukazala na značaj zajedništva kao univerzalne vrijednosti koja spaja narode i države. Na toj liniji, istakla je, Crna Gora je uspjela da kroz slogan "Slavimo zajedništvo" na najbolji način predstavi i promoviše temeljne civilizacijske vrijednosti.

Na liniji glavnog vanjskopolitičkog cilja - da Crna Gora postane **28. članica Evropske unije do 2028. godine**, simbolično je 28. avgusta **u saradnji sa Paviljonom Evropske unije održan performans koji je imao za cilj da prezentuje rezultate Crne Gore na ovom planu.** Brojni zvaničnici i predstavnici Paviljona EU, Slovačke, Hrvatske, Paname, San Marina, Francuske, Urugvaja, Velike Britanije i brojnih drugih posjetili su Paviljon Crne Gore tokom kojih se ukazalo na sadržajne bilateralne osnove i potencijale za unapređivanje saradnje u brojnim oblastima.

Na Međunarodni dan mira 21. septembra 2025. godine, Crna Gora je kao članica Ujedinjenih nacija uzela učešće na događaju **"Zvono mira"** u Paviljonu Ujedinjenih nacija. Zajedno sa predstavnicima UN i brojnih država članica iz Osake je poslata poruka mira kao poziv na aktivno očuvanje mira i međunarodne saradnje.

Takođe, u cilju obilježavanja Svjetskog dana turizma 27. septembra 2025. godine, **u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore** upriličene su aktivnosti na promociji turističkih potencijala i istrinuiran promotivni materijal izrađen na japanskom jeziku. Paviljon je posjetila i delegacija NTO CG kojoj je uručena zlatna nagrada za video **"Uncover your wild side"** koju je Crna Gora osvojila na **svjetskom festivalu turističkog filma (JWTFF) u kategoriji Turističke destinacije - države.**

Povodom više od tri miliona posjetilaca prostora u kome se nalazio paviljon Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo Osaka 2025, u organizaciji Paviljona Crne Gore održani su koncerti crnogorske pijanistkinje Ane Vukazić. Vukazić je pred japanskom publikom nastupila dva dana, 29. i 30. septembra, a njeni koncerti izazvali su veliko interesovanje posjetilaca. Crnogorska pijanistkinja je pored svojih kompozicija, između ostalog, izvela i djelo Ondo no Funauta japanskog kompozitora Hajime Okumura. Tokom učešća na Expo Osaka 2025, predstavnici Paviljona Crne Gore uzeli su učeće na događajima u organizaciji velikog broja država i međunarodnih organizacija. Tokom trajanja izložbe, ostvarena je intenzivna saradnja sa paviljonima EU, UN, SAD, UAE, Saudijske Arabije, Bahreina, Japana, Italije, Mađarske i drugih država članica EU, kao i država regiona.

Zaključno, učešće na Expo i popratne prezentacije crnogorske tradicije, inovacija, investicionih mogućnosti i javno promovisanih kulturnih vrijednosti ocijenjene su izuzetno uspješnim, sa potencijalom za budući rast ekonomskih i turističkih učinaka te jačanje ukupne saardnje sa ostalim zemljama učesnicama.

Japanski mediji su izvještavali o proslavi Nacionalnog dana Crne Gore na Expo-u 2025 u Osaki s naglaskom na jačanje bilateralnih odnosa, kulturnu razmjenu i svečanosti koje su istakle Crnu Goru kao partnera Japana. **Mediji su prenijeli detalje o službenoj ceremoniji, govoru premijera Milojka Spajića na japanskom jeziku ističući važnost ovog gesta za jačanje prijateljstva i otvorenosti prema japanskoj**

javnosti. Izvještaji su posebno naglasili nastupe umjetnika poput Tamare Rađenović koja je nastupila tokom proslave Nacionalnog dana 26. maja i Miloša Karadaglića koji je imao koncert na Poslovnom forumu organizovanom 27. maja uz podršku Privredne komore Crne Gore. Osim samog događaja, japanski mediji su u fokus stavili otvaranje novih etapa u odnosima dvije zemlje, viznu liberalizaciju te najavu buduće saradnje u ekonomiji i obrazovanju. Crna Gora je prikazana kao zemlja spremna za inovaciju, rast i regionalnu saradnju. Sveukupno, izvještavanje japanskih medija prenosilo je pozitivnu atmosferu, naglašavajući važnost crnogorskog Nacionalnog dana za promociju Crne Gore i produbljivanje odnosa s Japanom. **Takođe, tokom posjete Japanu premijer Milojko Spajić dao je dva intervjua: za renomiranu televizijsku kuću Asahi i jedan od najuglednijih poslovnih magazina u Japanu - NIKKEI.** Njegovu posjetu Japanu, kako su prenijeli tamošnji mediji, premijer Japana ocijenio je istorijskom. Posjetu delegacije Vlade Crne Gore pratila je Služba za odnose s javnošću Vlade Crne Gore kao i Televizija Crne Gore koja je izvještavala o aktivnostima i rezultatima posjete.

U okviru PR aktivnosti, a na liniji uspješne saradnje sa kompanijom **The Collection (The Collection magazine) "The Collection Expo 2025 Osaka"** na engleskom i japanskom jeziku. U pitanju je publikacija koja je imala za cilj da doprinese promociji Crne Gore, ističući njene investicione potencijale, turizam, istoriju, kulturu, umjetnost i prirodne ljepote.

Važno je naglasiti da je ugledni Japanski magazin Casa Brutus posvećen modernom dizajnu, arhitekturi, umjetnosti, modi, gastronomiji i putovanjima, koji ima veliko utemeljenje među ljubiteljima savremenih životnih stilova objavio tekst o Paviljonu Crne Gore. Uredništvo magazina posvećeno je estetskim principima i inspiraciji za "dizajn života", a Casa Brutus objavio je reportaže o izuzetnim arhitektonskim rešenjima i interesantnim paviljonima iz cijelog sveta, uključujući i inovacije sa Expo Osaka 2025. Takođe, Paviljon Crne Gore predstavljen je na turističkom portalu *Travel verse* i tako se našao među istaknutim paviljonima koje je potrebno posjetiti tokom Expo 2025 po preporuci ove platforme. Imajući u vidu da su paviljon Crne Gore posjetili brojni visoki zvaničnici iz regiona, poslovne delgacije, sportisti i umjetnici o konceptu paviljona Crne Gore izvještavali su i regionalni mediji.

Učešće na Expo Osaka 2025 značajno je doprinijelo jačanju bilateralnih odnosa između Crne Gore i Japana, kao i unapređenju odnosa sa brojnim državama učesnicama, kroz političke, ekonomske, kulturne i privredne kontakte na visokom nivou.

Organizacija i realizacija nastupa Crne Gore na Expo Osaka 2025 pokazale su institucionalnu sposobnost i koordinaciju državnih organa u sprovođenju kompleksnih međunarodnih projekata.

Zaključno, učešće Crne Gore na Expo Osaka 2025 predstavlja značajan doprinos jačanju međunarodnog ugleda države i dugoročnom ostvarivanju njenih vanjskopolitičkih, ekonomskih i razvojnih ciljeva.

Finansiranje aktivnosti na pripremi i realizaciji učešća Crne Gore na Expo Osaka 2025

U Budžetu Crne Gore, kroz budžetske pozicije dodijeljene **Ministarstvu ekonomskog razvoja**, kao nadležnoj instituciji za koordinaciju aktivnosti vezanih za učešće Crne Gore na **Expo Osaka 2025**, planirana su i obezbijeđena sredstva za **trogodišnji period 2023–2025. godine**, u ukupnom iznosu od **2.719.916,47 €**, od čega je utrošeno **2.294.208,17 €** za finansiranje službenih putovanja, reprezentacije, bankarskih usluga i negativnih kursnih razlika, konsultantskih usluga, projekata i studija, ostalih usluga, tekućeg održavanja opreme, zakupa objekata, izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu, osiguranja, doprinosa za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama, administrativnog materijala, ostalih naknada i drugih pratećih troškova neophodnih za realizaciju aktivnosti, pri čemu se u okviru ukupno utrošenih sredstava iznos od **1.471.999,00 €** odnosio na investiciono održavanje, realizovano kroz isplate **izvođačima radova na paviljonu**.

Cijeneći činjenicu da je Crna Gora zvanično bila učesnica na Svjetskoj izložbi **Expo Osaka 2025** i u skladu sa zahtjevima organizatora, otvoren je račun u lokalnoj banci u Japanu – **Resona Bank**, radi realizacije neophodnih finansijskih transakcija u vezi sa učešćem i funkcionisanjem rada nacionalnog paviljona.

Na navedenom računu obezbijeđena su sredstva u ukupnom iznosu od **36.637.606 JPY**, od kojih je, u okviru realizacije aktivnosti i izmirenja preuzetih obaveza, utrošeno ukupno **4.748.704 JPY**.

Navedena sredstva su utrošena na: pokrivanje operativnih troškova i redovnih finansijskih obaveza neophodnih za rad paviljona u iznosu od **767.438 JPY**, troškova stanovanja i boravka zaposlenih angažovanih u Paviljonu u iznosu od **619.666 JPY**, organizaciju događaja i sprovođenje promotivnih aktivnosti u okviru Expo-a u ukupnom iznosu od **1.377.026 JPY**, kao i ostalih logističkih i operativnih izdataka potrebnih za nesmetano funkcionisanje Paviljona u iznosu od **1.984.574 JPY**.

Nakon realizacije svih dospjelih finansijskih obaveza po osnovu učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo Osaka 2025, zaključno sa 13. oktobrom, danom zatvaranja izložbe, na računu otvorenom u Resona banci evidentirana su preostala sredstva u iznosu od **31.818.439 JPY**, kao i neutrošena gotovinska sredstva u iznosu od **368,80 EUR**, koja su nakon završetka aktivnosti uplaćena na budžetsku poziciju Ministarstva ekonomskog razvoja.

U skladu sa gore navedenim, Ministarstvo ekonomskog razvoja, nadležna institucija za koordinaciju projektnih aktivnosti vezanih za učešće Crne Gore na Expo 2025 Osaka, pripremilo je predlog zaključka:

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj _____ 2025. godine, razmotrila i usvojila Završni Izvještaj o realizovanim aktivnostima na projektu učešća Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo Osaka 2025.